

ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ NHÂN VĂN

Trịnh Quang Dũng

PHÁT TRIỂN KINH TẾ VIỆT NAM HIỆN NAY THEO
TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

Chuyên ngành: Hồ Chí Minh học

Mã số: 931020401

TÓM TẮT LUẬN ÁN TIẾN SĨ

Công trình được hoàn thành tại: Trường ĐHKHXH&NV

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS Đinh Xuân Lý

Phản biện:

.....

Phản biện:

.....

Phản biện:

.....

Luận án sẽ được bảo vệ trước Hội đồng cấp Đại học Quốc gia
chấm luận án tiến sĩ họp tại
.....vào hồi giờ ngày tháng năm 20...

Có thể tìm hiểu luận án tại:

- Thư viện Quốc gia Việt Nam
- Trung tâm Thông tin - Thư viện, Đại học Quốc gia Hà Nội

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế là hệ thống các quan điểm sâu sắc và toàn diện những định hướng lớn về phát triển kinh tế Việt Nam thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội. Tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế là nền tảng lý luận để Đảng Cộng sản Việt Nam hoạch định các chiến lược phát triển kinh tế trong thời kỳ 1945-1975. Tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế có ý nghĩa chỉ đạo thực tiễn giải quyết thành công nạn đói (giặc đói) sau khi cách mạng Tháng Tám giành được chính quyền (năm 1945); chỉ đạo xây dựng nền kinh tế đảm bảo đời sống vững chắc của nhân dân miền Bắc, góp phần quan trọng cho thắng lợi của hai cuộc kháng chiến chống xâm lược Pháp và xâm lược Mỹ.

Thời kỳ đổi mới (từ năm 1986), tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế tiếp tục là nền tảng, kim chỉ nam cho đổi mới tư duy lý luận kinh tế của Đảng đã góp phần quan trọng tạo nên những thành tựu to lớn trong thực tiễn phát triển nền kinh tế Việt Nam và phát triển đất nước theo định hướng độc lập, tự chủ, vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh.

Qua gần 40 năm tiến hành công cuộc đổi mới, công cuộc phát triển kinh tế ở Việt Nam đạt được nhiều thành tựu quan trọng và ngày càng hội nhập sâu rộng vào nền kinh tế thế giới. Nền kinh tế tăng trưởng duy trì ở mức tương đối cao, quy mô nền kinh tế ngày càng được mở rộng; thành tựu xóa đói giảm nghèo, phát triển con người và

an sinh xã hội được quốc tế ghi nhận; tiềm lực, vị thế và vai trò của đất nước ngày càng được củng cố và nâng cao trên trường quốc tế; Việt Nam thoát khỏi nhóm nước nghèo, vươn lên nhóm nước thu nhập trung bình và giữ vai trò tích cực trong nhiều chuỗi giá trị toàn cầu. Song song với phát triển kinh tế, nguồn lực quốc gia được tăng cường; quốc phòng an ninh và vị thế đối ngoại được củng cố vững chắc. Những thành tựu phát triển đó góp phần nâng cao rõ rệt đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân, tạo nền tảng vững chắc cho phát triển kinh tế bền vững trong giai đoạn tiếp theo.

Tuy nhiên, trong quá trình thực hiện *Cương lĩnh xây dựng đất nước thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội* (bổ sung, phát triển năm 2011), kinh tế Việt Nam vẫn còn không ít hạn chế cần phải giải quyết, đặc biệt là các lực cản lớn đối với đất nước trên con đường xây dựng, đổi mới, phát triển và hội nhập. Cụ thể là mục tiêu “dân giàu, nước mạnh” như Chủ tịch Hồ Chí Minh kỳ vọng vẫn chưa được hiện thực hóa đầy đủ. Trên thực tế, mặc dù Việt Nam đã đạt được nhiều thành tựu quan trọng nhưng thu nhập bình quân đầu người vẫn ở mức trung bình thấp so với nhiều quốc gia trong khu vực, và khoảng cách giàu nghèo còn đáng kể. Bên cạnh đó, tiềm lực quốc gia tuy đã được củng cố song chưa tương xứng với yêu cầu của sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa (CNH, HĐH) và hội nhập quốc tế. Cơ cấu ngành kinh tế còn bất hợp lý và mất cân đối, trong khi khu vực nông nghiệp còn chiếm tỷ trọng lao động lớn nhưng giá trị gia tăng thấp, công nghiệp và dịch vụ chưa tương xứng với tiềm năng của con người và đất nước. Các thành phần kinh tế tuy ngày càng phát triển nhưng vẫn bộc lộ nhiều

hạn chế, khu vực kinh tế nhà nước hoạt động chưa thực sự hiệu quả, đầu tư còn tình trạng dàn trải và lãng phí, trong khi đó khu vực kinh tế tư nhân vẫn gặp nhiều khó khăn, chưa thực sự trở thành một trong những động lực phát triển kinh tế; kinh tế tập thể phát triển còn chậm; khu vực có vốn đầu tư nước ngoài tuy quan trọng nhưng chưa thực hiện tốt chuyển giao công nghệ, làm giảm cơ hội nâng cao trình độ công nghệ trong nước. Việc sử dụng các yếu tố nội lực trong phát triển kinh tế còn nhiều hạn chế, thể hiện ở chỗ chưa khai thác hiệu quả tiềm năng của nguồn nhân lực, đặc biệt chất lượng và kỹ năng tay nghề còn thấp so với yêu cầu phát triển; khoa học - công nghệ dù được xác định là “quốc sách hàng đầu” nhưng chưa sự trở thành lực đẩy quan trọng trong tăng trưởng kinh tế; nguồn vốn chưa được phân bổ và sử dụng tối ưu, dẫn đến hiệu suất thấp và chưa tạo ra sức bật bền vững từ bên trong nền kinh tế. Mặc dù hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng, song nền kinh tế vẫn có những biểu hiện lệ thuộc vào các thị trường và đối tác lớn, dễ chịu ảnh hưởng tiêu cực trước những biến động địa chính trị, biến động thương mại, thuế quan và khủng hoảng kinh tế toàn cầu. Nhiều biểu hiện của chủ nghĩa cá nhân như tham ô, lãng phí, quan liêu chưa được giải quyết triệt để, là trở lực lớn trong quá trình phát triển kinh tế đất nước.

Để hiện thực hóa các mục tiêu phát triển, trong thời gian tới cần có các giải pháp đồng bộ và quyết liệt. Trong đó, cần tập trung xử lý tốt mối quan hệ giữa tăng trưởng kinh tế với tiến bộ và công bằng xã hội tạo điều kiện để nhân dân được hưởng thụ thành quả phát triển kinh tế; phát triển toàn diện các ngành kinh tế theo hướng hiện đại, phù hợp với điều kiện cơ sở hạ tầng và trình độ khoa học - kỹ

thuật còn hạn chế nhằm chuyển đổi mô hình tăng trưởng từ chiều rộng sang chiều sâu với hàm lượng tri thức công nghệ cao; phát triển kinh tế nhiều thành phần đảm bảo định hướng xã hội chủ nghĩa vừa tạo điều kiện để các thành phần kinh tế khác được phát triển và đóng góp vào nền kinh tế quốc dân; phải có biện pháp phát huy được sức mạnh nội lực, tận dụng sức mạnh nội lực, trong điều kiện phải chống các trở lực để xây dựng thành công nền kinh tế độc lập, tự chủ. Để góp phần thực hiện các nhiệm vụ nêu trên cần phải tiếp tục nghiên cứu sâu sắc các quan điểm của Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế, từ đó vận dụng xây dựng những giải pháp phát triển kinh tế theo tư tưởng của Người một cách hiệu quả trong kỷ nguyên mới - Kỷ nguyên xây dựng và phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc.

Trong những năm qua, đã có những công trình nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh về kinh tế nói chung. Tuy nhiên, dưới góc độ Chính trị học, khía cạnh phát triển kinh tế chưa được nghiên cứu hệ thống, toàn diện. Đây là khoảng trống khoa học cần được nghiên cứu. Tình hình đó, đặt ra yêu cầu cấp thiết nghiên cứu làm rõ nội dung, giá trị tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế; khảo sát thực tiễn, đánh giá khách quan thực trạng phát triển kinh tế Việt Nam hiện nay, từ đó, đề xuất phương hướng và các giải pháp phát triển kinh tế Việt Nam theo tư tưởng Hồ Chí Minh. Với những lý do trên, nghiên cứu sinh chọn đề tài *“Phát triển kinh tế Việt Nam hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh”* làm luận án Tiến sĩ chuyên ngành Hồ Chí Minh học.

2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu luận án

2.1 Mục đích nghiên cứu: Trên cơ sở làm rõ những nội dung cơ bản của tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế và thực trạng phát triển kinh tế của Việt Nam (2011 - 2025), luận án đề xuất phương hướng và giải pháp phát triển kinh tế Việt Nam hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh.

2.2 Nhiệm vụ nghiên cứu

- Tổng quan tình hình nghiên cứu liên quan đề tài nhằm làm rõ những vấn đề đã được nghiên cứu và những vấn đề phải giải quyết trong luận án.

- Trình bày một số khái niệm nền tảng của luận án, nội dung và giá trị tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế với ý nghĩa là khung lý thuyết nghiên cứu đề tài luận án.

- Đánh giá khách quan thực trạng phát triển kinh tế Việt Nam (2011 - 2025) từ góc nhìn tư tưởng Hồ Chí Minh.

- Phân tích dự báo các nhân tố ảnh hưởng đến phát triển kinh tế Việt Nam hiện nay.

- Đề xuất phương hướng và giải pháp phát triển kinh tế Việt Nam hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

3.1 Đối tượng nghiên cứu : Tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế và phát triển kinh tế Việt Nam hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh.

3.2 Phạm vi nghiên cứu

- *Phạm vi về nội dung:* Luận án tập trung làm rõ các quan điểm của Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế, như: Mục tiêu phát triển kinh

tế; xây dựng cơ cấu ngành kinh tế; các thành phần kinh tế; sử dụng động lực (kết hợp nội lực với ngoại lực) và nhận diện trở lực trong phát triển kinh tế; các biện pháp phát triển kinh tế. Đánh giá thực trạng về phát triển kinh tế Việt Nam giai đoạn (2011 - 2025) dưới góc nhìn tư tưởng Hồ Chí Minh trên các phương diện thực hiện mục tiêu phát triển kinh tế, xây dựng cơ cấu ngành kinh tế, các thành phần kinh tế; phát huy các động lực, nhận diện và đấu tranh loại bỏ các trở lực trong phát triển kinh tế. Xác định phương hướng và giải pháp phát triển kinh tế Việt Nam hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh.

- *Phạm vi về thời gian*: Nghiên cứu thực trạng vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế từ 2011 đến 2025. Trong đó, năm 2011 Việt Nam bắt đầu thực hiện *Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội* (bổ sung, phát triển năm 2011), xác định đường lối phát triển *nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa*. Kinh tế Việt Nam tuy đã đạt nhiều kết quả tích cực, nhưng vẫn còn nhiều mục tiêu phát triển kinh tế xã hội của đất nước chưa đạt được. Trước bối cảnh đó, việc nghiên cứu vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế sẽ đề xuất được những giải pháp thiết thực, hữu ích đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế của Việt Nam thời gian tới.

- *Phạm vi về không gian*: Luận án nghiên cứu ở Việt Nam, trong bối cảnh thế giới đương đại.

4. Cơ sở lý luận và phương pháp nghiên cứu

4.1 Cơ sở lý luận: Luận án được thực hiện trên cơ sở phương pháp luận duy vật biện chứng và duy vật lịch sử; quan điểm, đường lối

của Đảng Cộng sản Việt Nam và phương pháp luận chính trị học, Hồ Chí Minh học.

4.2 Phương pháp nghiên cứu: Luận án sử dụng các phương pháp logic và phương pháp lịch sử, kết hợp các phương pháp liên ngành, như thống kê, tổng hợp, so sánh, tổng kết thực tiễn,... Các phương pháp được sử dụng phù hợp yêu cầu từng nội dung của luận án. Cụ thể:

Phương pháp logic được sử dụng để luận giải nội hàm các khái niệm cơ bản của luận án; phân tích, luận giải những vấn đề lý luận về phát triển kinh tế; làm sáng tỏ nội dung cơ bản các quan điểm và giá trị của tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế. Phương pháp logic cũng được sử dụng để làm rõ những vấn đề đặt ra và những phương hướng, giải pháp tiếp tục vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế của Việt Nam thời gian tới.

Phương pháp lịch sử được vận dụng để trình bày chủ trương phát triển kinh tế của Đảng qua các Đại hội và Hội nghị Trung ương Đảng theo trình tự thời gian, từ Đại hội lần thứ XI (năm 2011) đến năm 2025; phương pháp lịch sử cũng được sử dụng để đánh giá thực trạng vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế của Việt Nam từ sau năm 2011 đến năm 2025 theo tiến trình thời gian. Việc phân tích theo tiến trình lịch sử giúp luận án làm rõ sự phát triển của tư duy kinh tế của Đảng, chỉ ra những thành tựu, hạn chế trong từng giai đoạn phát triển kinh tế - xã hội Việt Nam.

Phương pháp phân tích - tổng hợp giúp luận án đánh giá một cách có hệ thống các luận điểm, quan điểm từ các nghiên cứu trước,

đồng thời tổng hợp thành hệ thống tri thức nền tảng cho quá trình nghiên cứu. Các phương pháp tổng hợp, so sánh được sử dụng để tổng hợp, khái quát những thành tựu, hạn chế trong quá trình vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế ở Việt Nam giai đoạn 2011 - 2025, từ đó phát hiện những vấn đề đặt ra từ thực trạng phát triển kinh tế trong giai đoạn 2011 – 2025.

Do đề tài nghiên cứu thuộc lĩnh vực Chính trị học, Hồ Chí Minh học, phương pháp tiếp cận liên ngành được sử dụng để kết hợp các tri thức từ Chính trị học, kinh tế học, triết học, lịch sử, khoa học quản lý... nhằm đưa ra những phân tích toàn diện về tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế và sự vận dụng trong giai đoạn hiện nay. Góc tiếp cận nghiên cứu và phương pháp nghiên cứu liên ngành giúp luận án không dừng lại ở góc độ lý luận mà gắn kết với các vấn đề thực tiễn phát triển kinh tế của Việt Nam.

5. Những đóng góp mới về mặt khoa học của luận án

Đề tài góp phần làm sáng tỏ nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế. Đánh giá khách quan thực trạng và xác định những vấn đề đặt ra trong phát triển kinh tế giai đoạn 2011 – 2025 từ góc nhìn tư tưởng Hồ Chí Minh. Dự báo những nhân tố tác động đến phát triển kinh tế của Việt Nam thời gian tới và đề xuất những phương hướng, giải pháp góp phần phát triển kinh tế Việt Nam theo tư tưởng Hồ Chí Minh.

6. Ý nghĩa lý luận và thực tiễn của luận án

6.1 Ý nghĩa lý luận: Kết quả nghiên cứu luận án góp phần làm sáng tỏ nội dung và giá trị tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế.

Kết quả nghiên cứu luận án bổ sung thêm những cơ sở lý luận cho việc hoạch định chính sách phát triển kinh tế thời gian tới.

6.2 Ý nghĩa thực tiễn: Một số kết quả nghiên cứu mới của luận án có thể tham khảo cho hoạt động lãnh đạo, chỉ đạo phát triển kinh tế của đất nước. Luận án là tài liệu tham khảo cho nghiên cứu, giảng dạy và học tập môn học liên quan đến tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế.

7. Kết cấu luận án: Ngoài phần mở đầu, kết luận, danh mục tài liệu tham khảo và phụ lục, luận án kết cấu thành 4 chương, 11 tiết.

Chương 1: TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI

1.1 Tình hình nghiên cứu liên quan đề tài

Luận án có tiến hành nghiên cứu tổng quan về phát triển kinh tế Việt Nam; tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế; vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế

1.2 Khái quát tình hình nghiên cứu liên quan và những vấn đề sẽ được giải quyết trong luận án

1.2.1 Khái quát tình hình nghiên cứu liên quan đề tài: Đề tài khái quát tình hình nghiên cứu về cách tiếp cận nghiên cứu và nội dung nghiên cứu.

1.2.2 Những vấn đề sẽ được giải quyết trong luận án

Về tiếp cận nghiên cứu: Luận án sẽ tiếp cận nghiên cứu tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế dưới góc độ chuyên ngành Hồ Chí Minh học.

Về nội dung: Thứ nhất, luận án sẽ làm rõ nội hàm các khái niệm liên quan đến đề tài, làm rõ nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế. Qua đó, luận án sẽ đánh giá giá trị tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế trên các mặt lý luận và thực tiễn. Thứ hai, luận án sẽ phân tích quan điểm, chủ trương của Đảng về phát triển kinh tế Việt Nam giai đoạn 2011 – 2025; trình bày, phân tích thực trạng phát triển kinh tế Việt Nam giai đoạn 2011 – 2025 dưới góc nhìn tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế. Qua đó, luận án sẽ đánh giá thành tựu và những nguyên nhân của những thành tựu đó; chỉ ra những hạn chế và nguyên nhân của hạn chế trong phát triển kinh tế Việt Nam giai đoạn 2011- 2025; làm rõ các vấn đề đặt ra cần giải quyết trong phát triển kinh tế Việt Nam dưới góc nhìn tư tưởng Hồ Chí Minh. Thứ ba, luận án sẽ dự báo những nhân tố tác động (trong nước và thế giới) đến phát triển kinh tế Việt Nam thời gian tới. Trên cơ sở tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế và thực tiễn phát triển kinh tế Việt Nam, luận án sẽ xác định phương hướng và đề xuất các giải pháp nhằm phát triển kinh tế Việt Nam thời gian tới.

Tiểu kết chương 1: Khảo cứu các công trình nghiên cứu liên quan đề tài luận án cho thấy chủ đề nghiên cứu phát triển kinh tế Việt Nam và tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế đã được tiếp cận từ nhiều góc độ khác nhau, tạo nên nền tảng tri thức đa chiều và phong phú. Tuy nhiên, quá trình khảo cứu cũng cho thấy vẫn còn những khoảng trống nhất định trong hệ thống tri thức hiện có. Đó là sự thiếu vắng các nghiên cứu mang tính liên ngành, đặc biệt là nghiên cứu phát triển kinh tế từ góc độ chính trị học để soi chiếu sâu sắc mối quan hệ biện chứng

giữa kinh tế và chính trị trong quá trình phát triển đất nước. Đồng thời, tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế tuy đã được đề cập đến ở nhiều công trình, nhưng phần lớn mới dừng lại ở việc trình bày các khía cạnh riêng lẻ, thiếu tính hệ thống và chiều sâu lý luận cần thiết để hình thành một chỉnh thể tư tưởng hoàn chỉnh trong lĩnh vực này. Đáng chú ý, các nghiên cứu trực tiếp vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh để phân tích, lý giải thực tiễn phát triển kinh tế Việt Nam trong giai đoạn từ năm 2011 đến nay vẫn còn khá khiêm tốn, đã tạo ra những hạn chế nhất định trong việc đánh giá một cách toàn diện thực tiễn phát triển kinh tế Việt Nam trong thời gian qua, cũng như vai trò định hướng của tư tưởng Hồ Chí Minh trong quá trình hoạch định và thực thi chính sách kinh tế hiện nay. Đồng thời, việc đề xuất các giải pháp phát triển kinh tế phù hợp với bối cảnh mới cũng chưa thực sự sâu sắc và nhất quán. Thực hiện tổng quan tình hình nghiên cứu liên quan đến đề tài không chỉ giúp làm rõ cách tiếp cận của các công trình liên quan, mà còn là cơ sở để tác giả định hướng nội dung, cách tiếp cận phù hợp cho luận án. Và qua tổng quan tình hình nghiên cứu, tác giả luận án có thể tham khảo, kế thừa những kết quả các công trình trước đó để lại.

Chương 2: MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VỀ PHÁT TRIỂN KINH TẾ VÀ NỘI DUNG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ PHÁT TRIỂN KINH TẾ

2.1 Một số vấn đề lý luận về phát triển kinh tế: Đề tài nghiên cứu lý luận về kinh tế; phát triển kinh tế; tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế và phát triển kinh tế Việt Nam hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh.

2.2 Nội dung, giá trị tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế

2.2.1 Nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế: Hồ Chí Minh đã đề cập toàn diện và sâu sắc các quan điểm về mục đích phát triển kinh tế; cơ cấu ngành kinh tế; sở hữu và các thành phần kinh tế; các động lực và chống các trở lực phát triển kinh tế.

2.2.2 Giá trị tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế: Tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế có giá trị lý luận và thực tiễn sâu sắc.

Tiểu kết chương 2: Tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế là một bộ phận trong tư tưởng kinh tế Hồ Chí Minh, là hệ thống các quan điểm về phát triển kinh tế. Tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế có giá trị lý luận và giá trị thực tiễn sâu sắc. Phát triển kinh tế Việt Nam theo tư tưởng Hồ Chí Minh được hiểu là nhận thức, vận dụng sáng tạo những quan điểm của **Hồ Chí Minh** về phát triển **kinh tế** vào quá trình xây dựng, phát triển nền kinh tế Việt Nam, phù hợp với điều kiện đất nước và bối cảnh quốc tế nhằm xây dựng thành công đất nước “dân giàu, nước mạnh”. Chương 2 thực hiện phân tích luận giải các khái niệm cốt lõi của đề tài; phân tích luận giải một số vấn đề lý luận về phát triển kinh tế và tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế, với ý nghĩa xác lập khung lý thuyết nghiên cứu đề tài luận án “Phát triển kinh tế Việt Nam hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh”.

Chương 3: THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN KINH TẾ VIỆT NAM VÀ NHỮNG VẤN ĐỀ ĐẶT RA TỪ GÓC NHÌN TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ PHÁT TRIỂN KINH TẾ

3.1 Thực trạng phát triển kinh tế thời kỳ đổi mới (2011 – 2025)

3.1.1 Chủ trương của Đảng về phát triển kinh tế (2011 – 2025)

Đề tài nghiên cứu đường lối phát triển kinh tế của Đảng Cộng sản Việt Nam (2011-2025) dưới góc nhìn tư tưởng Hồ Chí Minh trên các khía cạnh: mục đích phát triển kinh tế; phát triển các ngành kinh tế; sở hữu và các thành phần kinh tế; phát triển nội lực và ngoại lực trong phát triển kinh tế; chống các trở lực trong phát triển kinh tế

3.1.2 Thực tiễn phát triển kinh tế Việt Nam (2011 – 2025)

Đề tài nghiên cứu thực tiễn phát triển kinh tế Việt Nam (2011-2025) dưới góc nhìn tư tưởng Hồ Chí Minh trên các khía cạnh: mục đích phát triển kinh tế; phát triển các ngành kinh tế; sở hữu và các thành phần kinh tế; phát triển nội lực và ngoại lực trong phát triển kinh tế; chống các trở lực trong phát triển kinh tế

3.2 Thành tựu, hạn chế và những vấn đề đặt ra từ góc nhìn tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế

3.2.1 Thành tựu phát triển kinh tế và nguyên nhân

Thứ nhất: Kinh tế Việt Nam đạt tốc độ tăng trưởng cao; đời sống nhân dân được cải thiện. Thứ hai, cơ cấu ngành kinh tế có sự chuyển dịch theo hướng hiện đại; các ngành kinh tế có nhiều bước phát triển. Thứ ba, phát triển nhiều thành phần kinh tế đóng góp vào nền kinh tế quốc dân. Thứ tư, phát huy tốt các xã hội chủ nghĩa lực trong nước; thu hút xã hội chủ nghĩa đầu tư nước ngoài lớn. Thứ năm, cải cách thể chế, tháo gỡ những rào cản và công tác phòng chống tham nhũng, lãng phí được đẩy mạnh, tạo môi trường thuận lợi cho sản xuất, kinh doanh

Những thành tựu mà Việt Nam đạt được trong phát triển kinh tế thời gian qua, có nhiều nguyên nhân: Thứ nhất, là sự lãnh đạo đúng đắn của Đảng. Thứ hai, sự nỗ lực, cố gắng đổi mới hoạt động

quản lý của Nhà nước trong phát triển kinh tế - xã hội, thúc đẩy cải cách và đổi mới mọi ngành, lĩnh vực. Thứ ba, người dân cố gắng, nỗ lực vượt qua khó khăn để hoàn thành các nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội. Thứ tư, mở rộng hợp tác quốc tế. **Thứ năm**, việc quán triệt và vận dụng các quan điểm của Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế đã định hướng cho quá trình hoạch định chính sách và triển khai thực tiễn phát triển kinh tế – xã hội của đất nước.

3.2.2 Những hạn chế và nguyên nhân

Thứ nhất, một số mục tiêu phát triển kinh tế chưa hoàn thành. Thứ hai, chuyển dịch cơ cấu và phát triển các ngành kinh tế còn chậm. Thứ ba, các thành phần kinh tế chưa thể hiện vai trò nổi bật trong việc dẫn dắt, tạo động lực phát triển đối với nền kinh tế. Thứ tư, việc sử dụng các động lực phát triển kinh tế còn một số hạn chế. Thứ năm, hạn chế trong công tác chống các trở lực, tháo gỡ các rào cản phát triển kinh tế

Nguyên nhân của hạn chế: Một là, hệ thống thể chế, pháp luật chưa hoàn thiện, chưa đồng bộ. Hai là, hiệu quả quản lý kinh tế của nhà nước chưa cao. Ba là, chưa tối đa hoá sử dụng các xã hội chủ nghĩa, động lực và động lực phát triển kinh tế. Bốn là, chống tham nhũng, quan liêu và lợi ích nhóm còn thiếu độc lập và minh bạch. Năm là, chưa quán triệt và vận dụng đầy đủ một số nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế.

3.2.3 Những vấn đề đặt ra trong phát triển kinh tế Việt Nam từ góc nhìn tư tưởng Hồ Chí Minh

Một là, vấn đề nhận thức về quan điểm phát triển kinh tế của Hồ Chí Minh trước bối cảnh và yêu cầu mới. Hai là, vấn đề giải quyết mối quan hệ giữa tăng trưởng kinh tế với tiến bộ, công bằng xã hội trong thực hiện mục đích phát triển kinh tế. Ba là, vấn đề phát triển các ngành kinh tế theo hướng hiện đại trong điều kiện nền tảng cơ sở hạ tầng, khoa học còn lạc hậu. Bốn là, vấn đề phát triển kinh tế nhiều thành phần trong điều kiện phải đảm bảo định hướng xã hội chủ nghĩa của nền kinh tế thị trường. Năm là, vấn đề phát triển nội lực trong điều kiện phải chống các trở lực phát triển kinh tế với chủ động tham gia các hiệp định thương mại tự do

Tiểu kết chương 3: Từ năm 2011 đến nay, chủ trương, chính sách và hoạt động chỉ đạo thực tiễn Đảng, Nhà nước luôn nhất quán khẳng định phát triển kinh tế là nhiệm vụ trung tâm, phát triển kinh tế nhằm không ngừng nâng cao đời sống vật chất, tinh thần cho nhân dân và xây dựng một đất nước giàu mạnh, hạnh phúc, dân chủ, công bằng, văn minh. Quan điểm của Đảng, Nhà nước là, mục tiêu phát triển kinh tế không chỉ là tăng trưởng về GDP, mà còn là sự phát triển toàn diện và bền vững, bảo đảm hài hòa giữa lĩnh vực kinh tế, xã hội và môi trường, trên cơ sở con người vừa là trung tâm vừa là động lực của tiến trình phát triển đất nước. Thực tiễn phát triển kinh tế Việt Nam từ 2011 đến nay có nhiều kết quả tích cực. Những thành quả này có được nhờ sự kết hợp giữa đường lối đúng đắn của Đảng, sự điều hành linh hoạt của Nhà nước, tinh thần đồng thuận của nhân dân và ảnh hưởng tích cực từ bối cảnh quốc tế. Tuy nhiên, bên cạnh những thành tựu đạt được, kinh tế Việt Nam vẫn một số hạn chế. Từ

đó, trong phát triển kinh tế thời gian tới đặt ra nhiều vấn đề cần giải quyết, đó là cần nâng cao nhận thức về quan điểm phát triển kinh tế của Hồ Chí Minh trước bối cảnh và yêu cầu mới; gắn kết hài hòa giữa tăng trưởng kinh tế với tiến bộ và công bằng xã hội nhằm thực hiện mục tiêu phát triển bền vững; phát triển toàn diện các ngành kinh tế theo hướng hiện đại trong khi nền tảng hạ tầng và KHCN còn lạc hậu; phát triển kinh tế nhiều thành phần theo định hướng XÃ HỘI CHỦ NGHĨA, và kết hợp hiệu quả nội lực với sự ngoại lực, đồng thời xử lý các trở lực cản trở phát triển kinh tế. Những vấn đề này sẽ được giải quyết thông qua các phương hướng và giải pháp trình bày trong chương 4 của luận án.

Chương 4: PHƯƠNG HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP TIẾP TỤC VẬN DỤNG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ PHÁT TRIỂN KINH TẾ TRONG THỜI KỲ ĐỔI MỚI

4.1 Các nhân tố tác động đến phát triển kinh tế Việt Nam thời gian tới: Đề tài nghiên cứu các nhân tố quốc tế và trong nước ảnh hưởng đến phát triển kinh tế Việt Nam hiện nay.

4.2 Phương hướng phát triển kinh tế Việt Nam theo tư tưởng Hồ Chí Minh: Đề tài xác định các phương hướng: Phát triển kinh tế gắn với nâng cao đời sống của nhân dân và hướng tới mục tiêu “dân giàu, nước mạnh”; Phát triển toàn diện các ngành kinh tế theo định hướng công nghiệp hoá, hiện đại hoá; Phát triển các thành phần kinh tế, phát huy các nguồn lực thúc đẩy phát triển kinh tế gắn với công bằng và tiến bộ xã hội; Xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ gắn với mở rộng hợp tác quốc tế

4.3 Giải pháp tiếp tục vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế trong thời kỳ đổi mới

Đề tài xác định các giải pháp sau: Nâng cao nhận thức về các quan điểm của Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế; Hoàn thiện thể chế pháp luật, nâng cao hiệu quả quản lý của nhà nước trong tạo dựng môi trường thuận lợi để phát triển kinh tế; Điều chỉnh cơ cấu ngành kinh tế, xác định các mũi nhọn cần tập trung phát triển; Đẩy mạnh phát triển các doanh nghiệp trong các thành phần kinh tế; Nâng cao hiệu quả sử dụng các động lực trong phát triển kinh tế; Tiếp tục đấu tranh chống các trở lực phát triển kinh tế

Tiểu kết chương 4: Bối cảnh quốc tế và trong nước thời gian tới sẽ có chuyển biến mới, do đó sự phát triển kinh tế Việt Nam cũng sẽ chịu tác động của nhiều nhân tố trong nước và nước ngoài. Tác động từ tình hình kinh tế, xã hội Việt Nam sau gần 40 năm tiến hành sự nghiệp đổi mới... Đặt ra yêu cầu phát triển kinh tế Việt Nam trong thời gian tới phải thích ứng với tình hình mới. Trong bối cảnh đó, phương hướng vận dụng sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế Việt Nam, cần quán triệt quan điểm: **phát triển kinh tế phải gắn với nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân** - đặt con người làm mục tiêu trung tâm của quá trình phát triển; nền kinh tế Việt Nam phải phát triển toàn diện trên tất cả các ngành, lĩnh vực theo hướng CNH-HĐH; phát triển kinh tế Việt Nam phải trên cơ sở phát huy hiệu quả các nguồn lực- Nội lực và ngoại lực; xây dựng kinh tế độc lập tự chủ phải gắn với mở rộng hội nhập kinh tế quốc tế. Để phát triển kinh tế Việt Nam trong thời gian tới, cần phải thực hiện đồng bộ các giải pháp.

KẾT LUẬN

1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế là một bộ phận quan trọng trong tư tưởng cách mạng của Hồ Chí Minh, đã được giới khoa học quan tâm nghiên cứu. Tuy nhiên, cho đến nay, chưa có công trình nào được công bố nghiên cứu hệ thống, trực tiếp chuyên sâu dưới góc độ Hồ Chí Minh học đề tài *Phát triển kinh tế Việt Nam hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh*. Thực tế đó, đặt ra yêu cầu cấp thiết cả về lý luận và thực tiễn là cần nghiên cứu làm rõ nội dung, giá trị tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế và đề xuất phương hướng, giải pháp vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh góp phần phát triển nền kinh tế đất nước thời gian tới.

2. Tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế là hệ thống quan điểm về mục tiêu phát triển kinh tế; về xây dựng thành phần kinh tế, cơ cấu ngành kinh tế trong phát triển kinh tế thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội; về sử dụng các yếu tố nội lực; về kết hợp sức mạnh dân tộc và sức mạnh thời đại; về nhận diện và đấu tranh chống các trở lực phát triển kinh tế; về các biện pháp phát triển kinh tế. Tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế được thể hiện phong phú và sâu sắc trên các phương diện hoạt động của nền kinh tế, có giá trị lý luận và thực tiễn sâu sắc - Là nền tảng lý luận để Đảng Cộng sản Việt Nam hoạch định các chiến lược phát triển kinh tế trong thời kỳ 1945-1975; là kim chỉ nam cho đổi mới tư duy lý luận kinh tế của Đảng, góp phần tạo nên những thành tựu kinh tế to lớn của nền kinh tế Việt Nam trong gần 40 năm đổi mới.

3. Thực trạng phát triển kinh tế Việt Nam giai đoạn 2011 - 2025, đã đạt được nhiều thành tựu. Tuy nhiên, thực tiễn phát triển kinh tế Việt Nam giai đoạn 2011 – 2025, cũng đặt ra những vấn đề cần phải giải quyết, để đảm bảo thúc đẩy phát triển kinh tế trong điều kiện, hoàn cảnh mới. Cụ thể là, vấn đề giải quyết hài hoà mối quan hệ giữa tăng trưởng kinh tế với tiến bộ, công bằng xã hội để thực hiện mục tiêu phát triển kinh tế; vấn đề phát triển các ngành kinh tế theo hướng hiện đại trong điều kiện nền tảng cơ sở hạ tầng, khoa học còn lạc hậu; vấn đề phát triển kinh tế nhiều thành phần trong điều kiện phải đảm bảo định hướng xã hội chủ nghĩa với nền kinh tế thị trường; vấn đề kết hợp phát triển nội lực trong khi giải quyết các trở lực phát triển kinh tế và chủ động, sáng tạo trong tham gia các hiệp định thương mại tự do. Những vấn đề đặt ra nêu trên, cần phải được giải quyết trên cơ sở vận dụng sáng tạo các quan điểm của Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế phù hợp với yêu cầu mới.

4. Phát triển kinh tế Việt Nam hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh chịu sự tác động của các nhân trong nước và thế giới. Mỗi nhân tố có sự tác động khác nhau đến phát triển kinh tế trên cả hai mặt tích cực và tiêu cực, cơ hội và thách thức. Điều đó yêu cầu các chủ thể cần nhận thức một cách đúng đắn các nhân tố tác động để chủ động trong đối sách nâng cao hiệu quả các mặt hoạt động của nền kinh tế quốc gia.

5. Để phát triển kinh tế Việt Nam hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh thành công, cần quán triệt các phương hướng cơ bản như: Phát triển kinh tế gắn với nâng cao đời sống của nhân dân và hướng

tới mục tiêu “dân giàu, nước mạnh”; phát triển toàn diện các ngành kinh tế theo định hướng công nghiệp hoá, hiện đại hoá; phát triển các thành phần kinh tế, phát huy các nguồn lực thúc đẩy phát triển kinh tế gắn với công bằng và tiến bộ xã hội; xây dựng nền kinh tế độc lập, tự chủ gắn với mở rộng hợp tác quốc tế. Đồng thời, thực hiện tốt các giải pháp sau: Nâng cao nhận thức về các quan điểm phát triển kinh tế của Hồ Chí Minh; hoàn thiện hệ thống thể chế pháp luật và nâng cao năng lực quản lý kinh tế của nhà nước; điều chỉnh cơ cấu ngành kinh tế, xác định các mũi nhọn cần tập trung phát triển; đẩy mạnh phát triển các doanh nghiệp trong các thành phần kinh tế; nâng cao hiệu quả sử dụng các động lực trong phát triển kinh tế; Tiếp tục đấu tranh chống các trở lực phát triển kinh tế. Thực hiện đồng bộ, linh hoạt các giải pháp này sẽ góp phần quan trọng phát triển nền kinh tế Việt Nam trước bối cảnh trong nước và tình hình quốc tế có nhiều biến động hiện nay. Phát triển kinh tế Việt Nam hiện nay theo tư tưởng Hồ Chí Minh là nhiệm vụ chính trị quan trọng hàng đầu của đất nước, đòi hỏi sự quyết tâm và nỗ lực to lớn của Đảng, Nhà nước và nhân dân.

DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC CỦA TÁC GIẢ LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN ÁN

1. Trịnh Quang Dũng (2023), “Tư tưởng Hồ Chí Minh về phát triển kinh tế: Nội dung và giá trị”, *Tạp chí Khoa học và Công nghệ Đại học Đà Nẵng* (22), ISSN: 1859-1513, tr.45-50.
2. Lam Ba Hoa, Nguyen Duy Quy, Trinh Quang Dũng (2023), *Orientations towards a good society in Ho Chi Minh's thought*,

International conference proceedings Ho Chi Minh and Rose Luxemburg's thoughts on building a good society, page. 175 – 188.

3. Trinh Quang Dung (2024), “Ho Chi Minh's Ideology on National Values and the Issue of Building National Values in Vietnam Today”, *Edelweiss Applied Science and Technology*, ISSN: 2576-8484, Vol (5), pp.834-842, DOI:10.55214/25768484.v8i5.1748.
4. Trinh Quang Dung (2025), “Appying Ho Chi Minh’s Thought on Science and Technology to ecônmic deveolopment in Vietnam today”, *21st International Conference Socio-economic and environmental issues in deveolopment, 2025*, pp.3584-3592, ISBN: 978-604-79-5010-2